

Registrator

Utrikesdepartementet

103 33 Stockholm

UD.registrator@regeringskansliet.se

UTRIKESDEPARTEMENTET	
2014-02-13	
Till	Dnr. UF2014/4543/USTYR
	Kat: 441

**Remissvar på biståndspolitiska plattformen, SKR 2013/14 från tio medlemmar i
Expertnätverket för de areella näringarnas bärkraftiga utveckling.**

Vi anser att plattformen andas modernt och effektivt utvecklingssamarbete, för såväl bilateralt (Sida) som multilateralt (EU, CGIAR, IFAD, FAO och FN) bistånd. Utan att kommentera förslaget i detalj vill vi framföra några fundamentala lantbruksfakta vilka vi anser bör genomsyra svensk biståndspolitik.

Nationers utveckling från fattigdom till välstånd, historiskt och i nutid, har skett och sker, genom utveckling av lantbruk, dvs.; jord-, skogs-, träd- och trädgårdsbruk. Lantbruk går ut på att koncentrera näring, ljus och vatten till de odlade växterna och minimera konkurrensen från oönskade organismer. Naturtillståndet kan inte föda 7,2 miljarder människor, än mindre 9-10 miljarder. I äldre tid kallades jordbruk för "ständig kamp mot naturen", en formulering som idag kan leda tankarna fel. Fortfarande gäller dock att odling (kultur) är att gynna önskade växter och djur på övrigas bekostnad, utan att vid sidan av odlingsmarken orsaka onödig skada. Fortsatta studier om hur växter och djur fungerar, kommer att ge oss mer kunskaper om hur vi i odlingarna kan få större, bättre och nyttigare skördar, med mindre insatser och minskad negativ påverkan på omgivningen.

Självfallet behöver både vi och de fattiga ländernas befolkning också mer eller mindre orörd natur för våra mentala och fysiska behov. Genom ökande skördar i odlingarna kan vi minska behovet av att bryta ny mark. Vi kan rentav lämna tillbaka marker för fri utveckling eller för att skötas som parker och reservat.

De svenska biståndsmålen demokrati, mänskliga rättigheter, miljö, klimat och jämställdhet lämpar sig utomordentligt väl för att aktivt integreras i just lantbruksprogram som då både främjar produktionen av biologiska produkter och praktiskt bevisar relevansen i våra biståndsmål. Framgångsrikt lantbruk som drivs demokratiskt och jämlikt är minst lika övertygande som paroller och seminarier.

Tar vi Östafrika som exempel, där Sverige har omfattande erfarenheter och kunskaper, så har befolkningen på 50 år femfaldigats, i hög grad tack vare den hälso- och sjukvård som utvecklats genom modern forskning. Motsvarande utveckling av jordbruket har inte skett i Östafrika vilket har framtvingat en kraftig arealmässig expansion av odlingsmarken till tidigare skogsmark, till brant terräng och ut på savanner med mycket lågt näringsinnehåll i marken och med osäker nederbörd. Avkastningen (ton per hektar) och produktiviteten (mantimmar per ton) måste ökas, med prioritet för hektaravkastningen. Med ökad arealavkastning blir mekanisering ekonomiskt möjlig; skördarna blir "tätare".

För att öka skördarna behövs mer forskning och utveckling av tåliga och högavkastande livsmedels- och foderväxter, av husdjur och av buskar och träd. Modern bioteknik ger stora möjligheter att radikalt förbättra växternas näringsupptag och bilda för människan nyttiga substanser, samt att öka tåligheten mot torka och skadeorganismer. Möjligheterna är mycket goda för våra universitet och institut att kraftfullt samverka med våra samarbetsländer när det gäller utbildning och bioteknologisk forskning, såväl bilateralt som internationellt via t.ex. CGIAR-instituten, vid sidan av de stora världsföretagen.

Till skillnad från våra svenska, i geologisk mening unga, marker är den naturliga vittringen i de flesta av Östafrikas jordar numera liten. Årmiljoners regn har vaskat ur förråden av de näringsämnen som grödor kräver för att växa. Näringsförrådet i Östafrikas jordbruksmarker är därför lågt, undantagandes vulkanjordarna. Odling av ärtväxter och andra kvävefixerare kan öka tillgången på kväve i marken. Trädodling på jordbruksmark kan "lyfta upp" näring från djupare markskikt till ytan. Spridning på åkrarna av insamlad växtlighet från omgivande marker är positivt men mycket arbetsintensivt. Tillvaratagande, behandling och spridning av människors och djurs urin och avföring i odlingarna är positivt. Näringsstatusen i Östafrikas jordar är dock så låg att alla tillgängliga metoder att höja näringsinnehållet måste tas tillvara. Det får inte vara frågan om antingen "grön och brun" eller "vit" gödsel, men en förnuftig och väl avvägd mix av växtnäringsämnen. Tillgänglig kompost och dynga räcker helt enkelt inte till; markerna kräver komplement med handelsgödsel av rätt sort och i rätt mängd för acceptabla skördar. "Weak grass gives weak dung" är ett gammalt afrikanskt talesätt. Att sedan kraftfullare dynga ger bättre effekt i odlingen än "weak dung" är självklart, ett positivt kretslopp är igång!

De under senare år högre ekonomiska tillväxtsiffrorna i flera afrikanska länder är välkomna. De grundas dock i stor utsträckning på snabbt ökande gas- och oljeutvinning, förutom på traditionell gruvverksamhet. Väststånd har svårt att nå ner i de breda befolkningslagren från sådan verksamhet. Lantbruksutveckling, som visserligen tar längre tid att genomföra än satsningar inom olja, gas och ädelmetaller, engagerar många människor och innebär bred välståndsökning. Bönderna i Östafrika är många och jordbruken i allmänhet små. Genom samarbete – ofta med kvinnliga förtecken – kan bönderna delta i det nödvändiga arbetet för ökade skördar och även samverka på marknadssidan (mobiltelefoner, gemensamma utbud etc.). Den "svenska modellen" ger goda erfarenheter som vi kan dela med oss av; Lantbrukare som samverkar i egna demokratiska organisationer och som tillsammans möter forskning, utbildning, certifieringsregler, finansiärer, konsumenter och myndigheter.

- **Öka vårt utvecklingssamarbete på lantbrukssidan genom att lyfta fram demokrati, mänskliga rättigheter, miljö, klimat och jämställdhet i lantbruksprogrammen.**
- **Öka vårt bioteknologiska forskningssamarbete med att ta fram tåligare och bättre växter och djur.**
- **Assistera våra samarbetsländer i utvecklandet av nödvändiga gödslingsregimer.**
- **Landtenurefrågorna, infrastrukturfrågorna, rättssäkerhets- och handelsfrågorna är viktiga som stimulans till förbättrat lantbruk och efterhand nödvändiga att svara på för att nyttiggöra de ökande skördarna.**

Stockholm med flera orter 12 februari 2014.

Åke Barklund, ledam. av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA)

Olof Andrén, ekolog och professor

Göran Djurfeldt, professor emeritus

Torbjörn Fagerström, professor emeritus, tidigare prorektor vid SLU

Peter Herthelius, fd. senior rådgivare inom lantbruk på Sida

Johan Holmberg, tidigare ambassadör

Staffan Lindberg, professor emeritus

Björn Lundgren, hedersledamot i KSLA, tidigare generaldirektör i ICRAF

Carl-Gustaf Thornström, docent, fd. OECD-repr. i CGIARs genpolitiska kommitté

Eva Thörn, Dr. SLU

Nätverken sätter tevare i
dessa brende.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

ÅKE BARKLUND

Tidigare Akademiens sekreterare och VD

Kontor:
Drottninggatan 93 B
Box 6806, 123 86 Stockholm
Tel: 08-54 54 77 02
E-post: aake.barklund@ksla.se
www.ksla.se

Hem:
Sanda Gård
194 53 Upplands Väsby
Tel: 08-590 846 06
Mobil: 0708-90 06 42
E-post: aake.barklund@telia.com